Konstitutionsutskottets betänkande

1977/78:37

med anledning av talmanskonferensens förslag (1977/78:18) om fortsatt försöksverksamhet med riksdagsinformation till allmänheten jämte motioner

Ärendet

I detta betänkande behandlas talmanskonferensens förslag 1977/78:18 samt motionerna 1977/78:1865–1867 som väckts med anledning av förslaget.

Bakgrund

På förslag av riksdagens informationsutredning beslöt riksdagen våren 1974 att genomföra en försöksverksamhet med dagspressannonsering i syfte att undersöka om en annonsering var ett lämpligt instrument för att förbättra allmänhetens kunskaper om riksdagen och dess arbete. Försöket skedde under sju veckor under våren 1974. Informationsutredningens utvärdering av försöket visade att annonseringen var en framkomlig väg men att ytterligare försök behövdes. I samband med sitt slutbetänkande framlade informationsutredningen förslag om fortsatt försöksverksamhet med annonsering, denna gång utsträckt till att förutom dagspress även avse veckopress och folkrörelsepress. Förslaget bifölls av riksdagen. Denna andra försöksverksamhet genomfördes under våren 1977, och en av talmanskonferensen tillsatt informationsgrupp ledde försöket. Under förberedelsearbetet begärde gruppen hos talmanskonferensen att inom ramen för anvisade medel även få ge ut ett nummer av en särskild riksdagsjournal inom ett begränsat försöksområde. Denna framställan bifölls. Informationsgruppen har nu, på grundval av utvärderingen av försöket, gjort en framställning till talmanskonferensen om ytterligare medel för fortsatt försöksverksamhet.

Förslaget

Talmanskonferensen hemställer

1. att riksdagen beslutar uppdra åt riksdagens informationsgrupp att fortsätta försöksverksamheten med riksdagsinformation till allmänheten i enlighet med vad som förordats av den av talmanskonferensen tillsatta arbetsgruppen,

2. att riksdagen till bestridande av kostnaderna för försöksverksamheten under 1978 anvisar 3 920 000 kr.

Förslaget bygger på en framställning från riksdagens informationsgrupp,

vilken fogats som bilaga till talmanskonferensens förslag. I framställningen redovisas positiva erfarenheter av både annonseringen och riksdagsjournalen. Mot bakgrund av de uppmuntrande resultaten anser informationsgruppen att riksdagen bör fortsätta med direktinformation till allmänheten. Gruppen föreslår att en riksdagsjournal ges ut med två nummer under 1978 och utvärderas för att man skall erhålla samma bärkraft i bedömningsunderlaget som man har beträffande annonseringen. Journalen föreslås direktdistribuerad till samtliga landets hushåll, och den totala kostnaden beräknas till 6,3 milj. kr.

En av talmanskonferensen tillsatt arbetsgrupp har närmare övervägt förslaget och förordat att försöksverksamheten begränsas till att avse ett nummer av journalen, varvid kostnaderna skulle minska till 3 920 000 kr.

Motionerna

I motionen 1977/78:1865 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) hemställs att riksdagen uppdrar åt talmanskonferensen att tillsammans med företrädare för pressen utreda möjligheterna till en förbättrad riksdagsinformation i dagspressen.

I motionen hävdas att pressens riksdagsrapportering numera blivit mindre seriös och täckande än tidigare. Enligt motionärens uppfattning är det bättre, och säkert billigare, att riksdagen använder de vanliga informationsbärarna för att få ut sitt "budskap" än att man gör enstaka försök med punktvis anbringad information. Det ifrågasätts om det inte vore bättre att – också mot bakgrunden av de stora insatser av allmänna (dvs. medborgarnas) medel som det av riksdagen beslutade presstödet innebär – inleda överläggningar med pressens organisationer om ändamålsenliga former för en bredare och sakligare information i befintliga pressorgan om riksdagens överläggningar och beslut.

I motionen 1977/78:1866 av Göthe Knutson (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar uppdra åt riksdagens informationsgrupp att fortsätta försöksverksamheten med riksdagsinformation till allmänheten i form av kontinuerlig dagspressannonsering under 1978,

2. att riksdagen till bestridande av kostnaderna för försöksverksamheten under 1978 anvisar 3 920 000 kr.

Motionären tillstyrker fortsatt försöksverksamhet men anser att den helt bör inriktas på informationsannonsering i dagspressen och inte ske med den riksdagsjournal som föreslås. Något bevis eller ens argument för att det skulle ställa sig dyrare eller innebära mindre effekt med dagspressannonsering ges enligt motionären inte i förslaget. Motionären hävdar att mot journalen talar bl. a. att den inte kan ge aktuell information, medan man däremot genom annonsering för den föreslagna anslagssumman skulle kunna ge högaktuell riksdagsinformation till praktiskt taget hela svenska folket under återstoden av innevarande år.

I motionen 1977/78:1867 av Olle Svensson m. fl. (s, c) hemställs att riksdagen beslutar ge till känna vad i motionen anförts om behovet av försök med information om riksdagens arbete via annonsering. I motionen understryks att annonseringen och den direktdistribuerade trycksaken inte skall ses som tävlande alternativ utan att de representerar olika typer av information. Det är enligt motionärernas mening absolut nödvändigt att som grund för riksdagsinformationen ha en regelbundet återkommande dagspressannonsering, men de anser samtidigt att riksdagsjournalen skulle vara värdefull för annan typ av information än den som förmedlas genom dagspressannonsering, för mera grundläggande och utförlig information om riksdagen och dess arbetsformer. Den bör därför enligt motionärerna kunna genomföras på försök som ett första steg men bör fullföljas med den av motionärerna förordade annonseringen.

Utskottet

Det nu aktuella förslaget har utarbetats av en av talmanskonferensen tillsatt informationsgrupp, bestående av representanter för riksdagspartierna, och därefter beretts av en arbetsgrupp inom talmanskonferensen.

Utskottet vill erinra om att på grundval av förslag från riksdagens informationsutredning, som arbetade under åren 1973–1976, under de senaste åren har skett en rad förstärkningar av riksdagens informationsresurser. Särskilt kan nämnas inrättande av en pressekreterartjänst, förbättrad service åt landsortspressen, inrättande av en informationstjänst för allmänheten, utbyggnad av riksdagens skoltjänst och utökad visningsverksamhet. Vidare har en kanal för kontinuerlig redovisning av riksdagens arbete skapats genom tillkomsten av tidningen Från Riksdag & Departement.

Informationsutredningen genomförde också, efter särskilt beslut av riksdagen, en försöksverksamhet med dagspressannonsering 1974 i syfte att åstadkomma en bred information till allmänheten om riksdagens arbete. Detta försök följdes år 1977 av ytterligare ett, vilket kompletterades med utgivning av en riksdagsjournal. Den av talmanskonferensen utsedda informationsgruppen som har lett det senaste försöket anför att man har tillräckligt underlag för ett slutligt ställningstagande till frågan om annonseringen men vill göra ytterligare försök med utgivning av två nummer av en riksdagsjournal. Förslaget har biträtts av talmanskonferensen med den ändringen att försöksverksamheten begränsas till att avse utgivning av ett nummer av riksdagsjournalen. Tre ledamöter av talmanskonferensen har avstyrkt förslaget med hänvisning till rådande ekonomiska läge.

I motionen 1866 föreslås att de begärda medlen i stället för att användas till utgivning av en riksdagsjournal skall ställas till informationsgruppens förfogande för kontinuerlig dagspressannonsering under 1978.

Informationsgruppen har, som nyss framgått, konstaterat att man har ett tillfredsställande underlag för bedömning av annonseringen, medan man

däremot anser sig behöva komplettera beslutsunderlaget avseende riksdagsjournalen. Riksdagen har i två omgångar genomfört försöksannonsering, varvid man prövat dels differentierad annonsutformning, dels införande förutom i dagspress även i veckopress och folkrörelsepress. Endast ett mindre, lokalt försök har gjorts med riksdagsjournalen. Det synes därför enligt utskottet välmotiverat att det innan slutlig ställning tas till hur informationen till allmänheten skall utformas görs en komplettering av beslutsunderlaget avseende riksdagsjournalen. Utskottet tillstyrker därför talmanskonferensens förslag. Yrkandet i motionen 1866 om förändrad inriktning av försöket avstyrks följaktligen.

I motionen 1867 yrkas att riksdagen beslutar ge till känna vad som i motionen anförs om behovet av försök med information om riksdagens arbete via annonsering. Utskottet utgår ifrån att informationsgruppen efter försökets avslutning och utvärdering återkommer med förslag om hur riksdagens information till allmänheten skall utformas. Såväl annonsering i olika former som utgivning av riksdagsjournalen bör därvid bli föremål för prövning. Som påpekas i motionen 1867 är de två nämnda informationskanalerna inga konkurrerande alternativ utan tillgodoser olika informationsbehov. Annonseringen ger aktuell information, medan riksdagsjournalen mer lämpar sig för grundläggande information om riksdagen samt för översikter och sammanfattningar. Med det anförda anser utskottet motionen 1867 besvarad.

Vad slutligen gäller motionen 1865, vari lämnas en rad synpunkter på dagspressens bevakning av riksdagen, vill utskottet erinra om att åtskilliga av dessa frågeställningar varit föremål för undersökningar och överväganden inom riksdagens informationsutredning. Utredningens förslag till åtgärder i detta hänseende har tagit sikte på att allmänt förbättra massmediernas möjligheter att bevaka riksdagen och att riksdagen på olika sätt i övrigt skulle ge kompletterande information. Riksdagen, som 1974 behandlade informationsutredningens förslag, hade ingen invändning mot de föreslagna åtgärderna. Att nu vidta ytterligare åtgärder med anledning av motionen är enligt utskottets mening inte påkallat. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om att en grundläggande förutsättning för det statliga presstödet är att det utges villkorslöst avseende bl. a. tidningarnas redaktionella material. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. beträffande grunderna för fortsatt försöksverksamhet med riksdagsinformation till allmänheten och med avslag på motionen 1977/78:1866 yrkandet 1 bifaller förslaget 1977/78:18 yrkandet 1,
2. med bifall till förslaget 1977/78:18 yrkandet 2 och med anledning av motionen 1977/78:1866 yrkandet 2 till *Den inre riksdagsförvaltningen: Fortsatt försöksverksamhet med riksdagsin-*

formation till allmänheten på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 under sjuttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 3 920 000 kr.,

3. avslår motionen 1977/78:1865,
4. förklarar motionen 1977/78:1867 besvarad med vad utskottet anfört.

Stockholm den 18 april 1978

På konstitutionsutskottets vägnar
KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö (c), Olle Svensson* (s), Sven Erik Nordin (c), Ove Karlsson* (s), Lars Schött (m), Hans Gustafsson* (s), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Wivi-Anne Cederqvist* (s), Daniel Tarschys (fp) och Georg Pettersson* (c).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av Anders Björck (m) och Lars Schött (m) vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 3 med orden "Informationsgruppen har" och slutar på s. 4 med orden "motionen 1867 besvarad" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av det ansträngda statsfinansiella läget anser utskottet att den föreslagna försöksverksamheten inte nu bör komma till stånd. Utskottet avstyrker förslaget. Av samma skäl avstyrker utskottet också den i motionen 1866 föreslagna dagspressannonseringen.

Avseende förslaget 1977/78:18 vill utskottet också anmäla sin principiella tveksamhet till värdet av en så begränsad försöksverksamhet som utgivning av endast ett nummer av riksdagsjournalen. Den föreslagna utvärderingen skulle knappast kunna ge svar på frågan om journalen är ett rimligt sätt för riksdagen att informera allmänheten.

I motionen 1867 yrkas att riksdagen beslutar ge till känna vad som i motionen anförs om behovet av försök med information om riksdagens arbete via annonsering. Utskottet utgår ifrån att informationsgruppen vid en senare tidpunkt återkommer med förslag om hur riksdagens information till allmänheten skall utformas. Några riktlinjer för detta anser sig utskottet inte behöva meddela. Motionen 1867 avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen

1. avslår förslaget 1977/78:18,
2. a) avslår motionen 1977/78:1865,
   b) avslår motionen 1977/78:1866,
   c) avslår motionen 1977/78:1867,